

УДК 378.014.6 (477) (075.8)

А.М. Ряснянська, канд. екон. наук, доц. (ДБТУ, Харків)

АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ПРАКТИК СИСТЕМ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ДО УКРАЇНСЬКИХ РЕАЛІЙ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Адаптація європейських практик внутрішнього забезпечення якості до українських реалій вищої освіти є важливим аспектом інтеграції національної системи освіти до Європейського простору вищої освіти. Забезпечення якості вищої освіти є однією з ключових вимог сучасного суспільства, адже воно забезпечує підготовку висококваліфікованих фахівців та сприяє підвищенню конкурентоспроможності випускників на світовому ринку праці.

Основою для адаптації європейських стандартів стало приєднання України до Болонського процесу, що поставило нові вимоги перед національною освітньою системою. У цьому контексті важливу роль відіграють стандарти та рекомендації, розроблені на основі документів, відображених на рисунку 1.

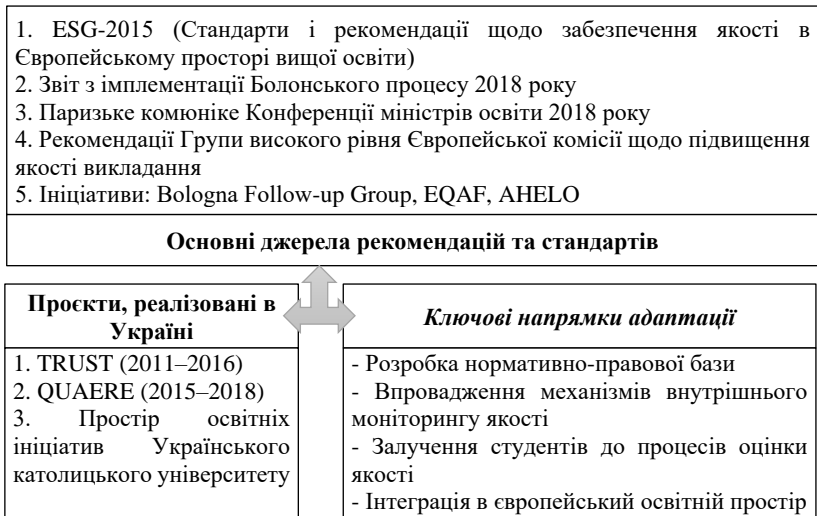

Рисунок 1 - Основні нормативні документи та ключові напрямки адаптації європейських практик забезпечення якості вищої освіти в українські реалії [1-4]

Ці документи встановлюють основні принципи, якими керуються європейські країни в питаннях забезпечення якості освіти, і надають національним університетам механізми для вдосконалення внутрішніх процесів управління якістю. Однак, ефективне впровадження цих стандартів вимагає урахування національних особливостей України, її освітньої системи, соціально-економічних умов та наявних ресурсів. Ця адаптація повинна враховувати як міжнародні зобов'язання, так і місцеві виклики, зокрема, проблеми фінансування, кадрового потенціалу та рівня автономії університетів.

Особливу роль в удосконаленні практик гарантування якості відіграють результати акредитаційних експертиз, що мають інтегруватися у всі освітні та наукові процеси закладів. Кожен університет має розробити чітку систему політик і процедур, які забезпечать належний менеджмент якості, враховуючи європейські стандарти та українську нормативну базу, адаптуючи їх до специфічних умов кожного закладу. Окрім цього, університети повинні мати право самостійно моделювати свої системи внутрішнього забезпечення якості, виходячи з реальних потреб і ресурсів. Функціонування таких систем вимагає кадрового та фінансового забезпечення. Важливо створити команду людей, які компетентні в питаннях підвищення якості та готові до постійного розвитку своїх навичок. Також необхідно інвестувати у ці процеси, забезпечуючи їх матеріальними ресурсами.

Однією з ключових умов розвитку культури якості в українських університетах є співпраця із зовнішніми експертами та міжнародними інституціями, які можуть сприяти покращенню внутрішніх процесів через оцінки, консультації та довгострокові партнерства. Постійний моніторинг і впровадження новітніх методик оцінки якості є важливим інструментом для вдосконалення системи внутрішнього забезпечення. Використання методів проектного аналізу та процесного підходу, включаючи цикл PDCA, допоможе закладам краще керувати якістю освітніх програм. Прозорість усіх процесів, публічність регламентуючих документів і наявність зручних механізмів зворотного зв'язку є критичними для успішної реалізації системи внутрішнього забезпечення якості. Залучення студентів до цих процесів має стати ключовим елементом для удосконалення управлінських практик [5].

Університетам слід сприяти розвитку партнерських відносин між викладачами, студентами та дослідниками, зменшуючи ієрархічність у навчальному процесі та розвиваючи індивідуальні форми підтримки студентів, такі як тьюторство чи менторство. Важливо також враховувати нові формати навчання, такі як дистанційне та змішане навчання, і забезпечити викладачів необхідними компетенціями для роботи з новими методиками.

Модернізація існуючих та створення нових освітніх програм повинні базуватися на аналізі потреб ринку праці та ресурсних можливостей університету. Важливо також переглядати перелік освітніх програм та закрити ті з них, що не відповідають реальним вимогам ринку або суспільства. Сучасні освітні програми мають бути спрямовані на досягнення заявлених результатів навчання, а викладачі повинні постійно підвищувати свої кваліфікації, зокрема через тренінги з питань забезпечення якості. Необхідно також створювати інфраструктуру підтримки студентів та випускників, забезпечуючи їм психологічну та кар'єрну підтримку. Університети повинні активно впроваджувати міждисциплінарні освітні програми та сприяти інтернаціоналізації своєї діяльності через міжнародні партнерства та програми обміну. Разом з тим, важливо впроваджувати культуру академічної доброчесності, що включає обов'язкові рецензії та перевірки на плагіат [5].

У підсумку, модернізація інфраструктури, активне впровадження зовнішніх оцінок та акредитацій, а також створення незалежних установ оцінювання сприятимуть підвищенню якості освіти в українських університетах і допоможуть інтегрувати їх у європейський освітній простір. Отже, адаптація європейських практик систем внутрішнього забезпечення якості до українських реалій вищої освіти є складним і водночас необхідним процесом для підвищення конкурентоспроможності українських університетів та інтеграції їх до загальноєвропейського простору освіти.

Інформаційні джерела

1. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти (ESG). К.: ТОВ «ІЦС», 2015. 32 с.
2. The European Higher Education Area in 2018: Bologna Process Implementation Report. Brussels: Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, 2018. 325 p.
3. Паризьке комюніке. Париж, 25 травня 2018 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/news/Новини/2018/06/06/12/pariscommuniqeenua2018.pdf>
4. Report to the European Commission on Improving the quality of teaching and learning in Europe's higher education institutions / High Level Group on the Modernisation of Higher Education. 2013, June. URL: <https://op.europa.eu/o/opportal-service/downloadhandler?identifier=fbd4c2aa-aeb7-41ac-ab4c-a94feca9eb1f&format=pdf>.
5. Фініков Т.В., Терещук В.І. Розвиток систем внутрішнього забезпечення якості в українських закладах вищої освіти. Аналітичний звіт. Київ: Ваіте, 2020. 58 с.